

Motion till riksdagen 2019/20:2744

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

Arbetskraftsinvandring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetskraftsinvandring handlar om Sveriges tillväxt och konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över myndighetsansvaret för frågan om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att attrahera och behålla fler utländska studenter som har utbildat sig i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppehållstillstånd för att söka jobb efter avslutade studier ska kunna ges i tolv månader efter avslutad utbildning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bosättningsbonus för utländska studenter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arbetskraftsinvandring handlar om Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Bristen på kompetens hindrar idag många företag från att växa och bidra mer till svensk konkurrenskraft och tillväxt. Företagen letar med ljus och lykta efter programmerare, ingenjörer, tekniker och annan kompetens. Jakten på kompetens är global. Svenska företag konkurrerar med företag runt om i världen för att attrahera nyckelkompetens.

Liberalerna har medverkat till att det sedan 2008 är lättare att komma till Sverige som arbetskraftsinvandrare. Lagstiftningen reviderades 2014 för att motverka utnyttjande av utländsk arbetskraft och missbruk av regelverket, vilket självklart har varit viktigt. Människor ska inte utnyttjas på svensk arbetsmarknad. Samtidigt har det blivit alltför tydligt att regelverket måste förbättras för att motverka kompetensutvisningarna.

Det måste bli lättare för svenska företag att anställa människor med nyckelkompetens från andra länder. Sverige måste kunna attrahera människor från hela världen att vilja komma hit för att jobba, men vi måste också behålla den kompetens som redan finns här. Människor som jobbar och bidrar till svensk tillväxt och välfärd ska inte tvingas att lämna landet. Nu behövs ett väl fungerande system för arbetskraftsinvandring som innebär att svenska företag ska kunna konkurrera om viktiga talanger samtidigt som missbruk och utnyttjande av arbetskraft bekämpas. Likaså är det viktigt att utvärdera hur möjligheten till så kallat spårbyte – alltså att en person som sökt asyl får uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare eller vice versa – fungerar i praktiken och analysera behovet av eventuella förändringar. Vi ser tecken, med utnyttjande av arbetskraft, på att systemet inte fungerar som tänkt.

Inom ramen för januariavtalet, en sakpolitisk överenskommelse mellan Liberalerna, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, pågår arbete på området arbetskraftsinvandring, varför inga konkreta yrkanden läggs i de delar som omfattas av överenskommelsen.

Stoppa kompetensutvisningarna

Trots bristen på kompetent arbetskraft har det under senare år utvisats människor som svensk arbetsmarknad behöver. Människor som jobbar och bidrar till svensk tillväxt tvingas lämna landet på grund av bagatellartade misstag som att den anställde tagit ut för lite semester, fått en lön som ligger strax under kollektivavtal eller vars arbetsgivare missat att teckna rätt försäkring. Vi kan bara konstatera att det inte blir enklare för svenska företag att rekrytera ingenjörer, programmerare, systemutvecklare och andra nyckelkompetenser från andra länder när de som kommer hit inte vet om de sedan får stanna. Sverige förlorar nyckelkompetens som är viktig för vår konkurrenskraft.

Liberalerna menar att reglerna måste förändras och förenklas, vilket vi länge påpekat och också har agerat för i riksdagen. Vi är kritiska till att regeringen under föregående mandatperiod inte följde riksdagens tillkännagivande från oktober 2016 med uppmaningen att ge den pågående utredningen på området tilläggsdirektiv för att hantera bristerna i lagstiftningen. Vi försökte även tillsammans med övriga allianspartier lägga konkreta lagförslag i riksdagen för att driva på den rödgröna regeringen att vidta åtgärder. Det är positivt att Migrationsöverdomstolen bidragit genom två viktiga avgöranden som gått i rätt riktning, men det är tydligt att det fortfarande finns problem som måste åtgärdas. Vi driver därför på inom ramen för januariavtalet för att se till att förändring sker.

En viktig ingång för oss är att mindre misstag måste kunna korrigeras även efter påtalande från Migrationsverket. Det är inte ovanligt att en brist upptäcks först när Migrationsverket påpekat bristen, och det måste vara möjligt för en arbetsgivare och arbetstagarare att då agera för att avhjälpa misstaget.

Centralt är att det ska kunna göras en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Den som jobbat, betalat skatt och inte missbrukat systemet måste kunna få vara kvar i Sverige trots misstag. Regelverket får inte vara så stelbent och oproportionerligt att bagatellartade misstag leder till att kompetent arbetskraft tvingas lämna Sverige.

Vid bedömning av anställningsvillkoren har Migrationsverket uppgiften att säkerställa att de erbjudna villkoren lägst ska motsvara vad som gäller för arbetstagarare som redan är bosatta i landet (prop. 2007/08:147). På svensk arbetsmarknad skiljer sig anställningsvillkoren åt inom olika branscher eller om företaget är bundet av

kollektivavtal eller inte, vilket kräver att Migrationsverket också har rätt kompetens att göra dessa bedömningar. Det är inte rimligt att det ställs högre krav på anställningsvillkor för den som arbetskraftsinvandrar än vad som gäller för övriga anställda på till exempel ett företag.

Vidare är det idag för krångligt för utländsk nyckelkompetens att byta arbetsgivare och yrke under pågående tillståndsperiod, vilket måste förenklas.

Utöka möjligheten att få längre arbetstillstånd

I dag är huvudregeln att ett tillfälligt arbetstillstånd beviljas i högst två plus två år. Därefter ska arbetstagaren ansöka om permanent uppehållstillstånd om denne vill fortsätta arbeta i Sverige. För att få permanent uppehållstillstånd krävs dock en tydlig anknytning till Sverige. Den tillfälliga tillståndstiden kan förlängas med ytterligare två år om det bedöms föreligga ”särskilda skäl”.

Liberalerna anser att det finns skäl att se över längden på arbetstillstånden och förlänga arbetstillstånden med ytterligare två år till sammanlagt sex år.

Snabbare tillstånd och handläggning

Företagens möjligheter att rekrytera och behålla viktig kompetens försvåras nu på grund av långa handläggningstider och krångliga regelverk. När sedan en person fått arbetstillstånd kan det vara krångligt att få tillstånd för familjen att komma hit. Det måste gå snabbt och vara enkelt för företag att anställa människor från andra länder. Och det måste vara attraktivt för människor med nyckelkompetens att välja Sverige.

Liberalerna har tidigare lyft frågan om vilken myndighet som är mest lämpad att hantera frågor om arbetskraftsinvandring. Det kan finnas skäl att titta närmare på myndighetsansvaret för att ytterligare betona att arbetskraftsinvandring handlar om svensk konkurrenskraft och tillväxt.

Migrationsverket har av förklarliga skäl haft långa handläggningstider på grund av många asylansökningar, vilket lett till att frågor om arbetstillstånd också tagit lång tid. Tilläggas bör att regeringens omfattande och komplicerade lagändringar vad gäller asyllagstiftningen också medfört längre handläggningstider. Det är nu centralt att Migrationsverket kortar handläggningstiderna för arbetstillstånd. Det är också viktigt att korta handläggningstiderna för anhöriga till dem som fått arbetstillstånd.

Entreprenörer behövs

Den utländske entreprenör som vill investera i och driva företag här måste enklare kunna göra det. Vi vill kunna ge startup-visum, en mindre byråkratisk väg att etablera sig i Sverige, för exempelvis kodare och startup-företag, vilket också framgår av januariavtalet. Arbetskraftsinvandring ska inte bara handla om att vara anställd på ett och samma företag utan kan även innebära att man driver en rad olika företag. Återigen behövs en helhetsbedömning där det måste vara möjligt att starta och driva företag här och att den som försörjer sig själv och betalar skatt inte ska tvingas att lämna landet.

Fler utländska studenter

Sverige ska vara en kunskapsnation och då behöver vi också locka hit utländska studenter och forskare. På den globala utbildningsmarknaden konkurrerar svenska universitet med universitet som Oxford och Cambridge om de bästa studenterna. Ska utländska studenter uppfatta den högre utbildningen i Sverige som attraktiv måste hög akademisk kvalitet stå i fokus.

Av de utländska studenter som vi lyckas attrahera stannar alltför få kvar i Sverige efter examen. Det betyder att Sverige går miste om nyckelkompetens. Efter studierna måste studenter ges en chans att stanna här och söka jobb. Vi vill att utländska studenter i princip per automatik ska få uppehållstillstånd i ett år, istället för dagens sex månader, efter avslutade studier för att kunna söka arbete här.

Vidare vill vi utreda frågan om ökade ekonomiska incitament till exempel genom en bosättningsbonus. Om man som utländsk student tar examen och sedan väljer att arbeta i Sverige föreslår vi att en del av utbildningsavgiften skulle kunna betalas tillbaka i form av en bosättningsbonus. Återbetalningen kan ske i form av en avtrappning beroende på hur länge man stannar.

Fredrik Malm (L)

Barbro Westerholm (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)